

En sann historie...!

Tekst og fotos: Olav Revheim Martinussen

I krøsset ytre Markevei – Nykirkesmauet står det fremdeles itt lite trehus så e lysegrønt. Det står å støtter seg oppetter ytre Markevei 27 slik det gjorde den gang i min ungdoms vår.

I dette huset va det en liten butikk så tilhørte en dame i sin aller beste alder så het Anne. Eg tror hon eide huset så va grønt. Siden huset var grønt, å hon het Anne – å på toppen av det hele bare solgte bombonger å brus - ble hon selvfølgelig kalt Anne Malene. Hon solgte øl også, men det sto på lageret, å lageret det va under disken. Hon va av den mistenksomme typen; Kom vi flere inn i butikken hennes samtidig ble øgene hennes mer tettsittende å mistenksomme. Men hon va grei med meg de gangene eg var inne å la penger på disken. Da vi kom inn i butikken trodde vi forresten at det va krig fremdeles: Bruken av elektrisitet va av det minimale, å hyllene var like glisne så min bestemor sitt spiskammer.

Eg hadde ikkje tall på di gangene vi sto utenfor huset hennes å brølte å skrek :

*"Anne Malene i grønmalet hus,
seller bombonger å kaker å brus,
har du penger så kom å kjøp,
har du ikkje så stel – å løp..."*

Stakkars Anne Malene – denne oppmerksomheten fulgte henne tilsynelatende gjennom hele hennes yrkesaktive liv. Vi så anså Nykirkealmenningen å di omliggende smauene så verdens navle, kunne ikkje en gang passere det grønmalte uten å lire fra seg "Anne Malene ..."

Anne-Malenes hus, ytre Markevei 29

En av de faste kundene hennes va en di lokale originalene . Vi kan kalle han for "Astruppen". Han va prestesønn fra Sunfjord å i begynnelsen av 70-årene. Av oss onger som hadde kontakt med han va han geni-erklært. Han va en fantastisk oljemaler å va en kløpper på banjo.

En dag fant eg banjoen i bosset, årsaken va at naboene hadde bedt Astruppen på en uhøflig måte om å "skru ner lyden". Eg tok vare på den å ga han te min onkel, å instrumentet fikk dermed et nytt liv, - i dag henger det så it klenodie i en hytte ute på Osterøy. Eg va ofte ærend for Astruppen med destinasjon Anne Malene. Uten unntak va oppdraget tre kroner å femti øre i lommen te en flaske øl. Betalingen eg fikk va panten for tomflaskene eg hadde med.

Astruppen bodde i huset ved siden av oss, å ble te tider nøye overvåket. Her bodde han med sin frue å en datter i 20-årene så aldri gikk ut. Fruen hadde en hankatt, en rauhåret satan så ble kalt for "Rauen". Han gikk heller aldri ut -skapningen satt hele dagen i vindusposten å betraktet folk så gikk opp å ner Schreudersmauet. Det ble hardnakket påstått at dyret va nesten 40 år. Noe av æren for at han oppnådde høg alder tok eg på meg. Eg hadde nemlig vært fast leverandør av fisk så eg egenhendig hadde fisket på Hardangerkaien.

Der hadde eg funnet itt sted kor det samlet seg mye fisk av ukjent rase. Denne stimen samlet seg ved itt utløpsrør i kaien så kom fra befolkningen på Nore Muralmenningen, så katten fikk i seg mye proteiner. Med til fiskehistorien så dukket det opp en yngre kamerat så ville konkurrere. Det endte med at stakkaren datt ut i, å va nær ved å stryke med. Eg skal ikkje nevne navn, men han ble for ettertiden kalt "Opp-av-kaien" så lenge eg bodde på Nordnes.

Astruppen va en grei kar!

Tilbake til til Astruppen:

I disse dager va han en slags vaktmester for Nykirken. Han regjerte bokstavelig fra kjeller til loft. Vi gutter så han hadde itt godt øge til eller omvent, fikk ofte være med på hans daglige donter i Kirken. Vi va adskillige ganger oppe i tårnet å skuete over byen å utover Puddefjorden, vi satt av å te inne hos organist Ragnvalsen da han trakterte orgelet, å vi va under kirken å så ka di kalte ruinene etter *KlementsKirken*.

Det så va interessant - å så ikkje va tilgjengelig for nokken å enkver - va en mystisk gang så gikk fra ruinene å inn under sakristiet, å endte i itt rom som huset hauger av skjeletter ! Hvorfor denne mengden av det utrolige va lagret her vet ikkje eg, men denne "nyheten" lekket selvfølgelig ut. Resultatet av det ble selvfølgelig at "uvedkommende" åsså besøkte særverdighetene med det resultatet at knokler å bein dokket opp både her å der.

Klimaks således ble nådd da en eller annen fant itt innpakket kranium i en avis av nyere dato i den gamle bunkeren ytterst på Nordnespynten. "Mord i Bergen" va på folkemunne etter at avisene hadde slått saken stort opp. Messingen fikk imidlertid tips om kor vedkommende hørte heme, å så resulterte i at Astruppens Apostler ble innkalt til forhør i Allehelgensgate nommer 3! Der lærte eg meg å puste gjennom nesen.

Vi ble sendt ut igjen med di alvorligste formaninger. Då vi på turen hem igjen skuet Nordnes i det fjerne, kunne vi ikkje dy oss lenger:

*"Her kommer guttene fra Nordnes,
hele byen kjenner oss.
Vi har vært på purken hele gjengen,
Svartemaja hentet oss!"*

Den 2. Mai 1963 ble vi komfirmert i Nykirken av presten Eggesbø - då va heldigvis alt glemt!

*- Utsikt fra Nykirketårnet mot gå-gaten
i Astruppens regjeringstid...*

Vi hadde mange originaler i republikken i tillegg te Astruppen. Av di jeg husker best va "Sausenebbet" ", Knivstikkeren", "Fleskanaien", "Svartedauen" å "By-og-bygdenytt". "Sausenebbet" fordi han hadde en nese like lang så Pinåkkio, å "By-og-

bygdenytt" fordi hon visste alt så skjedde på Nordnes allerede før tingene va inn-åndet !! "Knivstikkeren" hadde sine enemerker ved Amalie Skram-statuen oppe på Klosteret å "Svartedauen" fordi han va neger.

"Tigeren" var den eneste som hadde bil på almenningen, det va et gammelt klenodie fra Amerika som vi måtte hjelpe med å skubbe i gang hver gang han skulle bruke den. Til og me i neroverbakker. Det var en av våre daglige plikter.

En dag dukket det opp en neger i Strandgaten mellom Tollboden og Nykirken. Han va en av di første vi hadde sett. I gaten vår satte han sine føtter daglig, og vi fulgte etter ham i store flokker, og fra et tidlig tidspunkt ble han kalt for "Svartedauen". Han forsvant like plutselig som han hadde kommet – nokken sa at han va blitt landsforvist.

Ja, livet va herlig på Nordnes, så eg må få med: Kjiket mitt het Bjørg. Hon va fra Fredriksberg å va etter min mening Nordnes' svar på Birgitte Bardot. Vi gikk i parallellklasse på Nordnes skole, å tok turen av å te på kino i Eldorado å så på "Hoppalong" - fra tørkeloftet. Hon va tre dager øngre enn meg, å min mor fortalte meg forresten at vi ble døpt i Nykirkens menighetshus på samme dag. Hos Bjørg fikk eg gjennomslag en gang lærer Næss lot med sitte igjen – i to timer – i en jenteklasse, Frøkenen for jenteklassen va den gang vikar, å het Karen Margrethe Grung, så eg fremdeles ofte helser på å tar en prat med. Gamle Nordnes-bilder har hun gitt meg åg, så bussjåfør på Nordnes-bussen va takken fra min side selvfølgelig varig gratisbillett!

Vel, bekjentskapet me Bjørg va så stort at eg syntes det måtte nevnes – kordan det endte ve eg ikkje komme inn på her; Det e en annen historie ...

Foran gymsalen i 1956;

Dag-Geir, Svein Ove, Kjell, Per, Gunnar, Johnny, Børre, Arild, Odd, Tor, Jan-Henrik, Thorstein, Helge, Olav, Helge, Rolf, Leif, Ole-Johan, Magne, Ove, Magne, Harry Jon-Egil, Ronald og frøken Bertha..

Det kunne vært mye skrevet om livet på Skolen. Denne bygningen ve munningen av parken. Noe må jo nevnes, i godt å ont. Det første så møter oss innenfor porten e den såkalte vaktmesterboligen. Vaktmesteren va en overhøyet person så het Mikkelsen, han vi hadde all respekt for. Han holdt hus i annen etasje me kåne å to døttre.

I første etasje te høyre holdt tannlegen te, andre dør te venstre gikk te "eteren". Å bli innkalt te "pinaren" va ingen spøk, men det va nokke vi måtte tåle. Di så romsterte me den uløkkelige så ble sotte i stolen, va nybakte tannleger på vei ut i arbeidslivet, så skulle trene seg uhemmet på passientene. Elevene me fint etternavn ble plassert i en gruppe – allmuen i en annen...

Lokalet te høyre for pinaren, ble også i våre dager kalt for "eteren". Kor ti "eteren" ble nedlagt e utenfor min hukommelse – men her fikk ongene mat, drikke å det verste av alt - tran, Min gamle mor så gikk på Nordnes skole fra 1920 te 1927 kunne fortelle meg at det va ikkje *alle* som åt her...

På andre siden av jenteplassen lå dåktorens kontor i første etasje. Han het Otto å va forresten en kompis av min far. Det så va vanlig va at vi ble veiet å målt en gang i året. Då satt vi tjueni gutter i bare peddiken - stuert på benkene rundt venteværelset å ventet på tur. Det va i di tider vi gikk om lørdagen åg. Vi hadde kosetime siste time me perlebrus og kjeks. Jan-Henrikken sang "Meg å Laien, vi to e kjuagutter som du ser..." – vi andre sang "i måren e det søndag..."

Hele skolen va nokke for seg – vi husker alt; Sløyden, lesesalen, kjøkkenet, badet å sangsalen. Lærerstabten va grei, husker di alle me glede – men "Leiven" husker eg helst med angst. Eg ville ikkje byttet denne tiden med nokken!

*

Frøken Grung mener jeg bestemt var den siste jeg sa farvel til på Nordnes skole da det syvende skoleår var slutt. Nesten 40 år senere – altså i begynnelsen av 90-årene – fant enheten min i militæret ut at Nordnes skole skulle brukes som kommandoplass. Et av mine oppdrag var å sørge for adgang og rekvirering av skolen, og skulle innhente nøkler.

På skolen var både biblioteket og overlærer Steens kontor gått inn i historien, men lærerværelset var der det alltid hadde vært. Hvem andre lukket opp da jeg lukket opp da jeg banket på døren? Jo, Frøken Grung, utrolig nok. Hun hadde vært der hele tiden. Det var et selsomt møte med den gamle skole. Mye var forandret. Ikke minst elevantallet.

Nordnes skole brukte vi som kommandoplass i en årrekke, til vi ble tildelt andre arealer.

Nykirkealmeningen – verdens navle! – foto fra 1960.

Tekst og alle fotos. © Olav Revheim Martinussen